

4. MEZINÁRODNÍ BIENÁLE INDUSTRIÁLNÍ STOPY 2007 V OSTRAVĚ*)

Ve dnech 17. 9. – 24. 9. 2007 se konal 4. ročník mezinárodního bienále Industriální stopy 2007.

Tématem letošní konference bylo „Průmyslové dědictví kulturním potenciálem udržitelného rozvoje“. V letošním roce přibyla k městům Praha a Kladno, ve kterých bylo bienále v minulých ročnících pořádáno, ještě města Liberec a Ostrava. Pořadatelem bienále je Výzkumné centrum průmyslového dědictví ČVUT ve spolupráci s Kolegiem pro technické památky ČKAIT a ČSSI, Českým národním komitétém ICOMOS, Národním památkovým ústavem, Národním technickým muzeem a Akademií múzických umění v Praze.

Mezinárodní bienále obecně představuje sérii akcí – konference, výstavy, besedy a performance, které mají za úkol upozornit na průmyslové dědictví a oživit místa, která jsou veřejností zapomenutá a opomíjená. Konference vytváří příležitosti pro zveřejnění výsledků činnosti odborných a vědeckých pracovišť, doprovodné akce a prezentace tématu na veřejnosti jsou příležitostí k získání dalších finančních zdrojů na výzkum a mapování objektů průmyslového dědictví a na vybudování Registru průmyslového dědictví.

Nezbytnou součástí bienále je vždy odborná exkurze. V letošním roce proběhly jednodenní exkurze v Praze, Kladně a Liberci a dvoudenní exkurze v Ostravě.

Vzhledem k mimořádnému významu industriálních památek v Ostravě se letošní bienále konalo i zde. Účastníci si během dvoudenní odborné exkurze prohlédli areál Dolu Michal v Ostravě-Michálkovicích, areál Dolu Hlubina a Dolní oblast Vítkovic. Oba tyto areály jsou nařízením vlády ČR prohlášeny pro svou jedinečnost národní-

mi kulturními památkami. Druhý den byly provedeny prohlídky v areálu větrní jámy Vrbice v Ostravě-Hrušově a v areálu Hornického muzea – bývalého dolu Eduard Urx. Doprava byla zajišťována dobovými dopravními prostředky. Z hlavního nádraží

v Ostravě se účastníci exkurze přepravili k Dolu Michal historickou vlakovou soupravou Českých drah, a.s. s parní lokomotivou z roku 1904 a v průběhu exkurze byli převáženi nízkopodlažním člankovým duobusem.

Foto © H. Paclová

Příjezd účastníků bienále historickým vlakem

Foto © H. Paclová

Účastníci exkurze procházejí kolem administrativní budovy Dolu Michal k hlavnímu vstupu do areálu

*) Pozn. red.: Tento článek je zaměřen na část 4. mezinárodního bienále Industriální stopy, která se uskutečnila v Ostravě. Informační příspěvek z pražské konference, která představuje hlavní část bienále, byl zveřejněn již v minulém čísle U&ÚR.

**Těžní budova Dolu Eduard Urx
- areál hornického muzea**

Těžní věž NKP Důl Michal

Dochované zařízení na Dole Michal

Bienále bylo i v Ostravě doprovázeno mnoha doprovodnými akcemi. Některé začaly již před samotným bienále a trvaly do jeho ukončení, jiné akce – především výstavy – trvaly ještě i po ukončení bienále. Pro informaci uvádíme některé akce:

- Fotografická výstava japonského fotografa se zaměřením na industriální památky v polském Slezsku a v Ostravě. Výstava se konala v galerii Fiducia.
- Výstava velkorozměrových smaltů, které vznikly v rámci symposia Smalt Art Vítkovice 2007. Výstava byla umístěna na Prokešově náměstí, v Moravské Ostravě.
- Výstava fotografií sdružení ostravaci.cz v budově nových koupelen v areálu Dolu Hlubina.
- Během bienále proběhla v klubu

Fiducia odborná přednáška doc. PhDr. Ing. arch. Miloše Matěje, Ph.D. z Národního památkového ústavu v Ostravě o německém průmyslovém Porúří.

- Občanské sdružení Michal připravilo týdenní festival performance s názvem Malamut.
- 23. 9. 2007 se v prostorách dolní oblasti Vítkovic konala akce pro děti, které měly spolu se svými rodiči možnost tvořit ze železa, kovů a jiných materiálů svá umělecká díla inspirována industriálním prostředím.
- 24. 9. 2007 se v klubu Fiducia konala veřejná debata s názvem „Dolní oblast Vítkovic-památko UNESCO?“. Zástupce společnosti VÍTKOVICE, a.s. zde představil záměr obnovy a revitalizace areálu.

V prostorách bývalého průmyslového závodu by měl vyrůst, dle studie zpracované ve spolupráci s VUT Brno, vysokoškolský kampus.

- Výstava studentských prací s názvem „Industriální dědictví v rukou studentů“, kterou pořádala Katedra městského inženýrství Fakulty stavební VŠB TU Ostrava společně s Odborem ekonomického rozvoje Statutárního města Ostravy.

Pro potřeby výstavy byly použity bakalářské a diplomové práce studentů Fakulty stavební, kteří se zabývali řešením brownfields. Byly vystaveny tyto práce:

- T. Brukner – Urbanistická studie sportovního a rekreačního areálu v lokalitě DEZA Ostrava;
- Z. Grygarová-Odvršová – Urbanistická studie využití bývalého průmyslového areálu na ul. Soukenické v Krnově;
- M. Miščík – Regenerace Josefské kolonie v Ostravě-Vítkovicích;
- L. Vondra – Regenerace území Ferdinandovy kolonie v Ostravě-Michálkovicích;
- M. Datinská – Urbanistická studie využití bývalého dolu Petr Bezruč v Ostravě;
- J. Kafka – Urbanistická studie areálu kasáren v Rokycanech.

V souvislosti s konáním bienále bylo vydáno několik publikací:

1. Industriální soubory v Ostravě – vybrané k nominaci na zápis do seznamu světového dědictví UNESCO, vydal Národní památkový ústav, územní odborné pracoviště v Ostravě.
2. Vítkovice-Industria, vydala společnost VÍTKOVICE, a.s.
3. Technické památky v Ostravě, vydalo Statutární město Ostrava ve spolupráci s vydavatelstvím Repronis.

Podklad pro poslední jmenovanou publikaci připravila Katedra městského inženýrství Fakulty stavební VŠB TU v Ostravě ve spolupráci s Národním památkovým ústavem, územním pracovištěm v Ostravě. Hlavní zpracovatelkou byla Ing. Renata Zdařilová. Publikace nám dokládá, jak je území města Ostravy bohaté na technické památky různých průmyslových odvětví. Průzkum ukázal, že v Ostravě je 73 technických areálů a staveb, z toho

Výstava studentských prací byla instalována na osmi panelech a umístěna do veřejného komunikačního prostoru čtvrtého nadzemního podlaží Nové radnice

7 je již zaniklých. Informace o nich lze najít v historických nebo odborných publikacích nebo v materiálech archivu města Ostravy. Dílo by mělo plnit funkci alternativního průvodce a mělo by sloužit široké veřejnosti k identifikaci a prezentaci technických památek na území města a zároveň jako námět a inspirace pro novou oblast turistiky.

Závěr – význam industriálních památek

Průmyslové stavby jsou neoddělitelnou součástí každého města, ať už se jedná o rozsáhlé komplexy nebo malé lokality. Jsou vnímány jako doklad technické dovednosti našich předků a zároveň jsou dokladem ekonomické

a sociální úrovně doby, kdy vznikaly. V mnohých městských strukturách se staly významným urbanistickým prvkem.

Zachování a obnova technických památek a staveb se proto postupně dostávají do popředí zájmů nejen památkové péče téměř ve všech zemích Západní Evropy.

I studenti Katedry městského inženýrství Fakulty stavební VŠB TU Ostrava při volbě témat svých bakalářských nebo diplomových prací si vyhledávají, převážně z míst svého bydliště, řešení nového využití opuštěných průmyslových, ale i neprůmyslových areálů a ploch. Sami cítí, že je nutné nevyužívané areály, objekty nebo plochy opět začlenit do městského organismu a nalézt jim vhodnou funkci pro jejich znovuoživení.

Ing. arch. Hana Pačlová

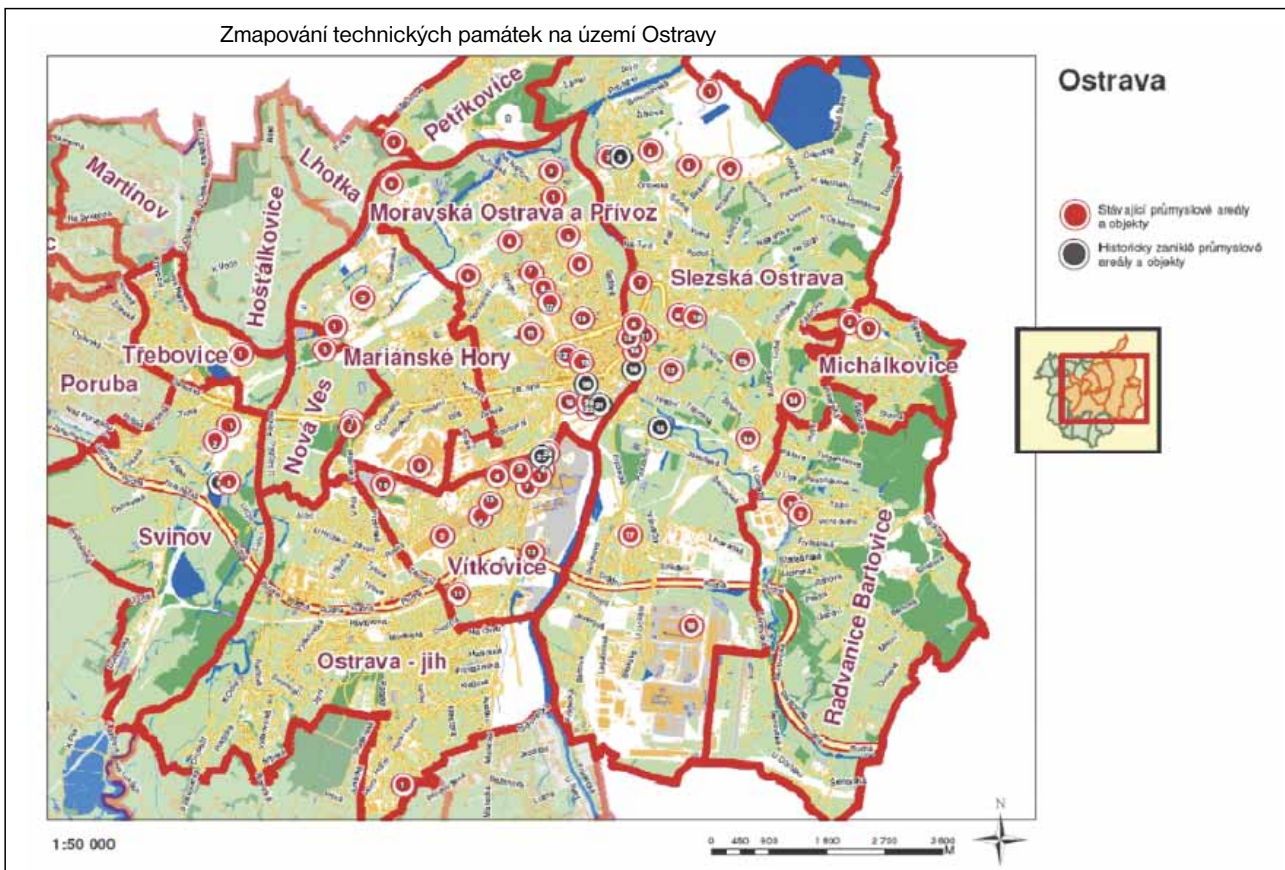
Ing. Rostislav Walica

Ing. Martin Ferko

Katedra městského inženýrství

Fakulta stavební

VŠB TU Ostrava

Mapa s vyznačením technických památek